

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 6 mei – 13:00 uur d.d. 7 mei

(EZK,LNV) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- De versoepelende maatregelen die woensdag zijn aangekondigd domineren de ochtendkranten. Alle kranten openen met de nieuwe versoepelingen, maar benadrukken dat dit alleen kan zolang het virus beheersbaar blijft: 'Rutte haalt Nederland van het slot, maar met de voet bij de rem', aldus FD.
- Volgens media komen de versoepelingen sneller dan verwacht. Na aanvankelijke voorzichtigheid scheidt Rutte nu toch perspectief, maar daar komen ook risico's bij. Volgens de ochtendkranten komt het kabinet tegemoet aan de groeiende druk om te versoepelen. Ze spreken van een 'omslag' in het huidige beleid. Het AD signaleert dat Ruttés optimisme weer terug is.
- Brancheorganisaties reageren van 'ongelooflijk blij' (kappers) tot 'onacceptabel' (fitnessbranche) en 'verbijsterd' (sauna's). Ondernemers zijn blij met het geboden perspectief, maar voor sectoren die moeten wachten komt de klap hard aan. Vanuit de horecasector wordt wisselend gereageerd. Bioscopen, theaters en concertpodia noemen de regels 'onuitvoerbaar', met name de 30-personeel-regel. De meeste branches benadrukken dat aanvullende steunmaatregelen nodig blijven.
- Werkgeversorganisaties zijn blij met de beginnende opstart van de economie, maar roepen het kabinet wel op om snel verduidelijking te geven over een nieuw pakket aan steunmaatregelen.
- Ondanks dat de maatschappij en economie snakt naar meer versoepelingen rijst nu ook de vraag in de media; versoepelen we niet te snel? Experts wisselen daarover van mening. Sommigen reageren begripvol op de versoepeling. 'Het huidige beleid was niet vol te houden'. Anderen vinden de versoepelingen te snel (o.a. gezondheidszorgeconoom Xander Koolman en wiskundige Bert Slagter bij OP1)
- Media zijn sceptisch dat de basis voor het langzaam opheffen van de lockdown ligt in het opvoeren van de testcapaciteit. Volgens politiek commentatoren is de grote vraag: 'zijn de GGD-en er klaar voor?'. Zo blijkt uit een rondgang van de NOS dat de GGD-en nog niet klaar zijn om te testen en het uitgebreide contactonderzoek te doen. Volgens de GGD klopt deze conclusie niet.
- Media noemen het een omslag dat het kabinet toch besluit om het dragen van mondkapjes verplicht te stellen in het OV, terwijl eerder werd benoemd dat het schijnveiligheid in de hand zou werken. Men vraagt zich wel af waarom dit pas vanaf 1 juni moet, ondanks dat het nu ook al drukker wordt in het OV.
- Ook in de sociale media veel discussie en vragen over mondkapjes. De lovende woorden die premier Rutte na de vorige persconferenties kreeg blijven nu uit.
- Volgens de NOS zijn de reacties uit politiek Den Haag zijn nog summier, maar de eerste reacties van GroenLinks, PvdA, CDA en D66 zijn voorzichtig positief. PvdA en GroenLinks zetten hun vraagtekens bij de testcapaciteit en het contactonderzoek.
- Zorgorganisaties reageren positief op de pilot om in 25 verpleeghuizen de deuren weer te laten openen voor bezoek. Seniorenorganisatie KBO-PCOB dringt erop aan dat dit besluit snel vervolgstappen krijgt in alle verpleeghuizen.
- Mojo en de Vereniging van Evenementenmakers (VVEM) reageren geschokt op de Kamerbrief vandaag, waarin minister De Jonge schrijft dat massale evenementen pas weer mogelijk zijn als er een vaccin tegen het virus is gevonden. "Een zware klap voor de branche".

Karakterisering berichtgeving

- De versoepeling van de maatregelen overheerst de voorpagina's. VAN HET SLOT, kopt het AD in hoofdletters. "Het land gaat weer open" (Volkskrant). Volgens diverse landelijke media was het onvermijdelijk om meer perspectief te bieden voor ondernemers. Volgens de verschillende kranten heeft het kabinet meer geluisterd naar verschillende brancheorganisaties en lobbyisten.

- De persconferentie van premier Rutte en minister De Jonge trok 7 miljoen kijkers.
- Media zetten vooral de maatregelen op een rij, later aangevuld met reacties uit de verschillende branches en sectoren waarover een besluit is genomen (of juist niet). Daarnaast blikken zij vooruit hoe de maatregelen en praktisch uit kunnen zien in o.a. de horeca en het OV.
- De 'winstwaarschuwingen' van Rutte en De Jonge komen duidelijk terug in de berichten: maatregelen kunnen worden teruggebracht indien de druk op de zorg weer te groot wordt.
- Media geven geen verwachtingen over het debat in de Tweede Kamer van vanmiddag.
- Verder aandacht voor het Kamerdebat over de steun aan KLM en de kwartaalcijfers van Air France-KLM.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Identiteiten

- Nog eens drie arbeidsmigranten zijn ondergebracht op een schip in Arnhem waar al 28 Oost-Europese arbeiders waren geïsoleerd.

Schade

- Air France-KLM heeft in het eerste kwartaal een recordverlies geleden van 1,8 miljard euro. KLM noteert een operationeel verlies van 275 miljoen euro.
- Ziekenhuizen lopen door de coronacrisis ruim 2 miljard euro aan omzet mis. Voor de komende drie jaar verwachten ziekenhuizen 3 miljard euro extra mis te lopen door de coronazorg en voorbereidingen voor nieuwe uitbraken.
- Taxidienst Uber gaat 3.700 kantoormedewerkers ontslaan. Wat de ontslagronde voor het personeel in Nederland betekent is nog onduidelijk.

Scenario's

- De Europese Commissie verwacht een 'recessie van historische omvang' voor de eurozone. Voor 2020 voorspelt de commissie een krimp van 7,7%, gevolgd door een herstel van 6,3 procent in 2021. Voor Nederland verwacht de commissie dit jaar een krimp van 6,8%, en voor 2021 een groei van 5%.
- De kapitaalbuffers van de banken zijn mogelijk niet groot genoeg om te voorzien in de kredietbehoefte van bedrijven en gezinnen. Als de coronapandemie net zo hard ingrijpt op de economie als de wereldwijde financiële crisis, zullen overheden klaar moeten staan om de banken financiële injecties te geven. Dat schrijft de Bank voor Internationale Betalingen (BIS).
- 85% van de hoteliers in België en Nederland verwacht een omzetzaling ten opzichte van vorig jaar. Ze verwachten dat het grootste herstel zal komen van binnenlands toerisme.

Informatiebehoefte

- In de sociale media veel discussie en vragen over mondkapjes. Men vindt de boodschap van het kabinet niet eenduidig en is verontwaardigd dat mensen zelf voor een mondkapje moeten zorgen. Daarnaast vragen over hoe de mondkapjesplicht in het OV zich verhoudt tot het verbod op gezichtsbedekkende kledij.
- De persconferentie zorgt in de sociale media voor vragen en onduidelijkheid. Hoe zit het met pretparken? Hoe zit het met bezoek aan verpleeghuizen? Wanneer mag ik dierbaren weer knuffelen? Mag ik nu meer mensen thuis ontvangen? Daarnaast is er onduidelijkheid over evenementen. Mogen die nu vanaf 1 september of pas vanaf 1 januari 2021?
- Veilig Verkeer Nederland adviseert ouders om kinderen vanaf maandag niet met de auto te brengen.
- De Tweede Kamer gaat akkoord met de 2-4 miljard euro noodhulp aan KLM, maar stelt wel voorwaarden. Zo willen GroenLinks, PvdD, SP en de PvdA harde milieueisen. CDA, VVD en SGP willen daar niets van weten.
- Wethouders van de vier grote steden (G4) vragen premier Rutte om extra aandacht voor ondernemers. De wethouders roepen op om meer zekerheid te bieden aan ondernemers.
- Mensen die vanwege de coronacrisis doelbewust hun rekeningen niet betalen, brengen het voortbestaan van bedrijven in gevaar. Daarvoor waarschuwt de beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders op BNR. Ze maken misbruik van de coulante houding van bedrijven.

- De Volkskrant schrijft dat veel expats vast zitten in Nederland. Expats die door de coronacrisis hun baan zijn verloren, zijn bang dat hun verblijfsstatus in gevaar komt, maar kunnen door de maatregelen ook niet terugreizen naar hun land van herkomst. Er is onduidelijkheid over regels op dit gebied. Volgens de Volkskrant lijkt de IND hier vooralsnog coulant mee om te gaan.

Zorg

- Dertig coronapatiënten hebben de afgelopen weken bloedplasma gekregen van mensen die zijn hersteld van het virus. Dat gebeurde in verschillende ziekenhuizen die meedoen aan een onderzoek of de antistoffen in het plasma kunnen dienen als geneesmiddel. Het Erasmus MC coördineert het onderzoek.
- Drie Nederlandse ziekenhuizen hebben een nieuw gezichts masker (snorkelmasker van sportzaak Decathlon met luchtpomp en filter) van de TU Delft in gebruik genomen. Het mondkapje bedekt het hele gezicht, levert geen striemen op, biedt meer ademruimte en kan worden hergebruikt.
- Het Longfonds waarschuwt dat het voortwoekerende coronavirus in veel gevallen leidt tot een nieuwe chronische longziekte; CALD (Covid Associated Lung Disorder). Het Longfonds wil voorkomen dat patiënten na genezing van het coronavirus rond blijven lopen met onbegrepen klachten en wil de patiënten in een vroeg stadium registreren en koppelen aan medische zorg en wetenschappelijk onderzoek. Het Longfonds geeft aan niet dezelfde fouten te willen maken na Q-koorts.

Wonen

- Uit cijfers van Pararius blijkt dat het aanbod van huurwoningen in de afgelopen maand flink is gestegen, doordat er minder kenniswerkers en expats zijn en de toeristische sector grotendeels is stilgevallen.
- Uit de tweewekelijkse cijfers van NVM blijkt dat sinds het begin van de coronacrisis het aantal woningen dat te koop wordt gezet hoger is dan in de weken daarvoor. Dat aantal ligt ook ruim 3% hoger dan in dezelfde periode een jaar geleden.

Nederlanders in het buitenland

- Vannacht is een tweede repatriëringvlucht vanuit Casablanca geland op Schiphol. Er zouden nog zo'n 2.400 Nederlanders wachten op terugkeer naar Nederland. Volgens Trouw zou er vrijdagavond een derde repatriëringvlucht vanuit Casablanca vertrekken. Enkele Nederlanders in Marokko melden zelfs een vierde repatriëringvlucht.
- In diverse regionale media zijn verhalen te lezen van Nederlanders die nog steeds gestrand zijn in het buitenland. Sommigen van hen zijn op leeftijd en maken zich zorgen om het opraken van medicijnen.
- Op de sociale media kanalen van BZ zijn er vragen over repatriëring, met name van Nederlanders die gestrand zijn in Marokko. Nu KLM weer naar een aantal bestemmingen gaat vliegen, komen er ook vragen binnen over reizen en reisadviezen in de nabije toekomst.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Kwetsbare groepen

- Het aantal gesprekken dat De Kindertelefoon voert over online seksueel grensoverschrijdend gedrag is verdubbeld sinds de scholen gesloten zijn in verband met de coronacrisis.

Onderwijs

- De Vereniging van Universiteiten heeft een leidraad bekend gemaakt voor het onderwijs na de zomer. Universiteiten hervatten colleges op locaties waar dat kan met de 1,5 metermaatregel, anders blijven ze online lesgeven.

Arbeidsmarkt

- De FNV wil dat de Inspectie SZW bouwplaatsen beter gaat controleren op de naleving van de anti-coronamaatregelen. Volgens de vakbond kunnen veel bouwvakkers nu niet voldoen aan het protocol voor veilige werksituaties. De FNV baseert zich op een rondvraag onder ruim 1000 medewerkers in de bouw.

- Werknemers op Schiphol willen zo snel mogelijk mondkapjes om besmetting met het coronavirus te voorkomen.

Economie en bedrijfsleven

- BasicFit vraagt staatsgarantie voor een pakket noodleningen aan. Kleinere sportscholen reageren verontwaardigd en vrezen weggeconcentreerd te worden. De ergernis is volgens Basic Fit onterecht.
- Dutch Music Export heeft een hulpfonds opgericht voor Nederlandse artiesten wiens optreden in het buitenland is gecancelled of die met kosten zitten voor repatriëring.

Justitie

- FNV spant nog deze week een kort geding aan tegen minister Dekker over het plaatsen van gedetineerden in meerpersoonscellen. De bond beschouwt meerpersoonscellen als broedplaatsen voor het coronavirus en vindt het onverantwoord om personeel aan dat risico bloot te stellen.

Betekenisgeving

Reacties op de versoepeling van de maatregelen

- Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is blij dat er wat perspectief is voor horecaondernemers, maar stelt dat het nog geen uitkomst biedt voor veel kleine restaurants en cafés. Hildo Makkes van KHN Haarlem noemt de maatregel een 'loos cadeau'.
- Rijschoolhouders en kappers zijn 'zielsgelukkig' dat ze weer open mogen.
- VNO-NCW en MKB-Nederland zijn opgelucht. VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer noemt de versoepeling een opsteker voor ondernemers in zwaar weer. Wel is er een tweede noodpakket nodig voor ondernemers die nog maar beperkt aan de slag kunnen. Ook Hans van Biesheuvel van ONL is blij met de opstart van de economie en roept ook op om een tweede noodpakket. VNO-NCW-voorzitter De Boer denkt dat de horeca al vóór Pinksteren open mag. 'De Tweede Kamer wil dat mogelijk maken'.
- De Nederlandse Vereniging van Bioscoopexploitanten is blij dat bioscopen vanaf 1 juni weer open mogen, maar het aantal van 30 toegestane personen is 'teleurstellend'.
- De Vereniging Nederlandse Poppodia en –Festivals laat weten dat een poppodium met anderhalve meter afstand en op basis van reserveringen niet te doen is; De Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) en de Vereniging van Evenementenmakers (VVEM) zeggen niets te kunnen met de maatregel van 30 personen omdat hier ook het personeel en de acteurs in worden meegerekend en er dus heel weinig publiek kan komen. VSCD noemt de maatregelen 'compleet onuitvoerbaar'. De kosten voor producties zijn te groot voor een handjevol toeschouwers en is het goedkoper om dicht te blijven. Ook op sociale media gaat de discussie over de (on)haalbaarheid van de openstelling van theaters als 30 of 100 mensen inclusief personeel is. 'Dan kunnen we beter dicht blijven', klinkt het.
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten inventariseert hoe groot de schade is voor de culturele sector per gemeente. IPO en VNG vinden dat de keuze waar het geld heen gaat, bij de regio's zelf moet liggen. Ook coalitiepartijen eisten in een motie dat het geld regionaal gespreid wordt.
- Sauna- en wellnesscentra zijn ontsteld over de plannen van het kabinet om sauna's pas in september te openen. "We zijn heel erg teleurgesteld, ook geschrokken en zelfs verbijsterd". Ze spreken over een 'doodsteek' voor een groot deel van onze bedrijven.
- De ANVR ziet 'lichtpuntjes' voor de reisbranche. Over de mogelijkheden om komende zomer nog op reis te gaan zijn nog onduidelijk, maar alleen al de verruiming van de maatregelen in verschillende vakantiegebieden biedt een aanknopingspunt. De oproep om mondkapjes te dragen in het vervoer is voorzitter Oostdam uit het hart gegrepen. De kampeer- en recreatiesector is zwaar teleurgesteld.
- Fitnessbrancheorganisatie NL Actief noemt het onacceptabel dat de fitnessclubs tot 1 september gesloten blijven. De organisatie is verbaasd dat premier Rutte zei in gesprek te willen met de branche. Er zou de afgelopen tijd al veelvuldig overleg zijn geweest met de betrokken ministeries en het RIVM. De branchevereniging wil 'alle registers opentrekken om dit besluit aan te vechten' en eist een nieuwe compensatieregeling. Ook in de sociale media veel onbegrip over het dicht houden van fitnesscentra.

- NOC*NSF is blij dat meer volwassen sporters vanaf volgende week weer buiten bij hun club terechtkunnen. "Het zou erg fijn zijn als binnensportaccommodaties hun deuren in ieder geval voor de jeugd van Nederland weer kunnen openen."
- Han Busker (FNV) stelt dat het nu vooral belangrijk is dat er in de komende periode in de verschillende sectoren protocollen worden gemaakt waar werknemers en werkgevers zich in kunnen vinden en dat ze gehandhaafd worden op de plekken waar ze al zijn ingevoerd.
- Uit onderzoek van de TU Delft over de versoepeling van de coronamaatregelen in Nederland, blijkt dat er vooral draagvlak is voor versoepelingsmaatregelen die ervoor zorgen dat het zorgsysteem niet overbelast raakt. Voor het versoepelen van maatregelen voor contactberoepen is het meeste steun. over het openstellen van de horeca maken Nederlanders zich zorgen.
- Gezondheidseconoom Xander Koolman stelt dat hopen op een vaccin 'de achilleshiel van het eliminatiebeleid' is. "Stel dat het ergens in 2021 komt, dan heeft Nederland met de gecontroleerde veenbrand volgens hem voor een "merkwaardige aanpak gekozen met veel economische schade, veel patiënten met blijvende schade en veel doden".
- ROAZ Brabant-voorzitter Bart Berden begrijpt dat de maatregelen worden versoepeld. Maar, waarschuwt hij: "Het is zaak dat mensen goed nadenken over wat ze doen en begrijpen dat het virus geen onschuldige iets is. Als we de maatregelen te makkelijk aan onze laars lappen, zorgt dat voor een te grote belasting van de zorg."
- Expert complexiteit en onzekerheid Bert Slagter had liever gezien dat de lockdown nog in stand gehouden wordt: "Als de kappers en terrassen nu opengaan, dan is dat echt te vroeg en dat is zonde." Slagter had gehoopt dat de versoepeling niet via een tijdelijk verloopt, maar wordt gebaseerd op bepaalde voorwaarden.
- "Het huidige beleid was niet vol te houden", reageert Coretta van Leer, arts-microbioloog en viroloog bij het UMCG. Ze vindt versoepelen daarom een goed idee. Patricia Bruijning, epidemioloog bij het UMC Utrecht, is het daarmee eens. "De zorg kan het aan. En er is wat speelruimte mocht het aantal besmettingen toch toenemen. Bovendien verwacht ik niet dat het aantal besmettingen verder zou dalen als we langer wachtten, mede doordat mensen dan zelf meer maatregelen loslaten."
- Marc Bonten, arts-microbioloog en lid van het OMT, is terughoudender. "Ik vind dat er al heel veel versoepeld wordt door het gedrag van mensen." Hij vindt het daarom heel verstandig dat aangekondigde versoepelingen weer kunnen worden ingetrokken.
- Hans Heesterbeek, hoogleraar theoretische epidemiologie aan de Universiteit Utrecht, wijst op het risico van te veel nieuwe contactmomenten tussen mensen. Hij vindt het belangrijk dat mensen weinig blijven reizen en zo min mogelijk nieuwe mensen ontmoeten.
- Hubert Bruls (voorzitter Veiligheidsberaad) zegt dat uit de lockdown komen de moeilijkste fase is. Het maakt voor de veiligheidsregio's niet zoveel uit waar de versoepelingen beginnen, maar het moet wel uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.
- Jaap van Dissel (RIVM) noemt de mondkapjes in het ov 'een politieke keuze'.

Reacties op Kamerbrief VWS

- De Vereniging van Evenementenmakers (VVEM) reageert op de Kamerbrief vandaag, waarin minister De Jonge schrijft dat massale evenementen pas weer mogelijk zijn als er een vaccin tegen het virus is gevonden. VVEM noemt dit 'een enorm zware klap'. Evenementenmakers blijven achter in 'diepe, diepe ellende'. Mojo laat weten enigszins overrompeld te zijn. Mojo wil snel in overleg om duidelijk te krijgen van de overheid en gaat ervan uit dat de overheid het bedrijf en de concertzalen financieel gaat steunen

Bezoekregeling verpleeghuizen

- Het kabinetsbesluit om als pilot in 25 verpleeghuizen de deuren weer te laten openen voor bezoek, wordt goed ontvangen door seniorenorganisatie KBO-PCOB. "Met dit kabinetsbesluit is er weer een stip aan de horizon gekomen". KBO-PCOB hoopt dat dit besluit snel vervolgstappen krijgt in alle verpleeghuizen.
- Ook Liane den Haan, directeur-bestuurder van ANBO reageert blij. Ze wijst ook op het belang van mondkapjes.

- "Het is heel mooi nieuws dat er voor verpleeghuisbewoners en hun naasten een perspectief is", aldus Mireille de Wee, voorzitter van de ActiZ kerngroep Wonen en Zorg. "Het dilemma rondom dit thema was groot, het was een duivels dilemma. Maar we zien dit als verantwoorde eerste stap".
- Politiek-commentator Lars Geers (NOS) kan zich voorstellen dat mensen de pilot zullen zien als experiment.

Uitbreiden testcapaciteit

- Volgens Hans Heesterbeek, hoogleraar theoretische epidemiologie aan de Universiteit Utrecht is testen een soort wisselgeld voor de maatregelen. "Hoe beter we testen, hoe meer we kunnen versoepelen. Maar bij testen hoort ook traceren." Daarvoor hebben we een "goed geoliede testmachine" nodig. Dat die er nog niet is baart hem zorgen. "Het is onduidelijk of onderliggende zaken goed geregeld zijn."
- Politiek-commentator Fons Lambie (RTL Nieuws) noemt het opvallend dat het aantal testen fors wordt uitgebreid. Of dat echt helemaal vanaf 1 juni gaat is nog een beetje onzeker, maar de hoop is in ieder geval dat dat 1 juni gaat worden. "Daar hebben we lang op moeten wachten."
- Arts-microbioloog Marc Bonten waarschuwt opnieuw dat de GGD'en niet voldoende capaciteit heeft om veel meer contactonderzoek te doen. "Er moet heel veel capaciteit bij en snel." Ook politiek-commentator Arjen Noorlander (NOS) vraagt zich af of de GGD's wel klaar zijn voor het grootschalig testen.

Opiniepeilingen

- Uit onderzoek van het RIVM en de GGD blijkt dat 83% van de bevolking denkt dat afstand houden helpt tegen de verspreiding van het virus. Bijna driekwart vindt wel dat mensen in de supermarkt te dicht bij elkaar komen. Een kwart van de bevolking vindt het zelf lastig om afstand te houden. Maar liefst 95% geeft aan geen handen meer te schudden en driekwart niest in de elleboog. Een derde van de mensen geeft aan angstiger en somberder en gestrester en/of eenzamer te zijn. Bijna 70% heeft vertrouwen in de aanpak van het Kabinet. 90% krijgt geen bezoek van meer dan drie mensen.
- Negen procent van de mensen die een partner of familielid in een verpleeghuis hebben, ziet geen mogelijkheid tot contact. Dat concludeert seniorenorganisatie KBO-PCOB na een peiling waaraan 2.200 mensen meededen. 67 procent heeft begrip voor de maatregel half maart bezoek aan verpleeghuizen in te perken. Iets meer dan de helft vindt dat er niet genoeg mogelijkheden zijn om op een of andere manier contact te houden met partner of ouders in het verpleeghuis.
- In de stelling van de dag van de Telegraaf geven 63% van de respondenten aan dat het tijd is dat de coronamaatregelen worden versoepeld. 44% is van plan om binnenkort weer een 'terrasje te pakken' als het is toegestaan. 29% geeft aan dat het te snel is om te versoepelen.
- Uit de peiling Namens Nederland blijkt dat mensen graag zien dat er speciale maatregelen op het werk worden genomen, zoals meer afstand tussen werkplekken en de mogelijkheid om op flexibele tijden te werken. De peiling is opgezet door NL2025, een samenwerkingsverband van betrokken ondernemers, sporters, wetenschappers, mensen uit de kunstwereld en anderen.
- Ondanks de coronacrisis zeggen 7,2 miljoen Nederlanders dit jaar gewoon op vakantie te gaan. Dat blijkt uit onderzoek van NBTC-NIPO Research. In veel gevallen is er wel de wens om de vakantie op een later moment door te laten gaan. Vijf miljoen Nederlanders willen in de zomer alsnog naar het buitenland.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> • Kwetsbare ouderen, chronisch zieken of mensen met een beperking die geen bezoek mogen ontvangen in zorginstellingen • Niet-coronapatiënten die wachten op een behandeling of operatie • Nederlanders in het buitenland die niet naar Nederland kunnen reizen • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen. • Werknemers vervoersector en reizigers 	<ul style="list-style-type: none"> • Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Familie van Nederlanders in getroffen landen • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel • Belangenpartijen in de zorg en in andere sectoren 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen publiek • Politici